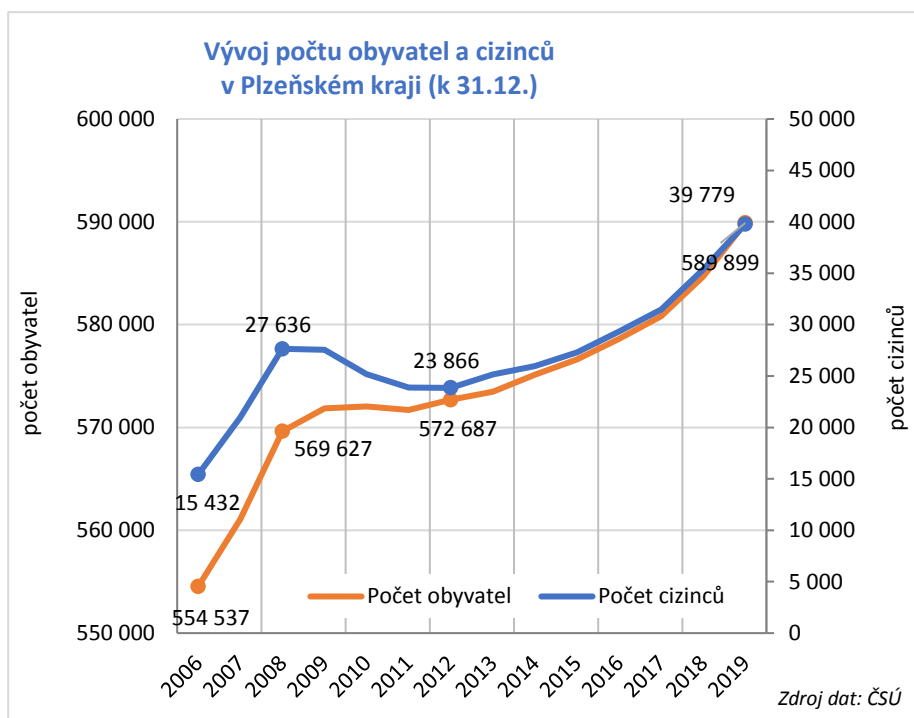

Shrnutí demografického vývoje Plzeňského kraje

Z hlediska demografické situace a jejího vývoje je pro trh práce v Plzeňském kraji v širších souvislostech významné:

- **Plzeňský kraj patřil v posledních letech (2006-2019) k populačně nejrychleji rostoucím krajům v rámci ČR po Praze a Středočeském kraji.**
- Přirozená změna je v posledních osmi letech záporná (dlouhodobě 5-7. nejnižší mezi kraji v ČR), počet narozených však vykazuje stále mírně rostoucí trend.
- **Celkový počet obyvatel v Plzeňském kraji k 31.12.2019 dosáhl 589,9 tis. (8. nejlidnatější kraj).**

- V důsledku zahraniční imigrace především mužů za prací se snižuje převaha žen v kraji.
- Z hlediska věkové struktury dochází k poklesu obyvatelstva v produktivním věku ve prospěch seniorů, roste i podíl obyvatel v předproduktivním věku.
- Proces stárnutí je potvrzen nejen růstem indexu stáří (7. nejvyšší v ČR), ale i zvyšováním průměrného věku (8. nejvyšší z krajů ČR).
- **V roce 2019 (k 31.12.) bylo v kraji přihlášeno k pobytu nejvíce cizinců (bez azylantů) za posledních 13 let (39,8 tis.), čímž podíl cizinců na obyvatelstvu dosáhl 6,7 % (3. nejvyšší podíl po Praze a Karlovarském kraji).**
- Z hlediska státní příslušnosti cizinců mají nejvyšší zastoupení občané Ukrajiny (27 % cizinců v kraji), dále státní příslušníci Slovenska (22 %) a Vietnamu (15 %), vzrůstá podíl cizinců Bulharska a Rumunska.

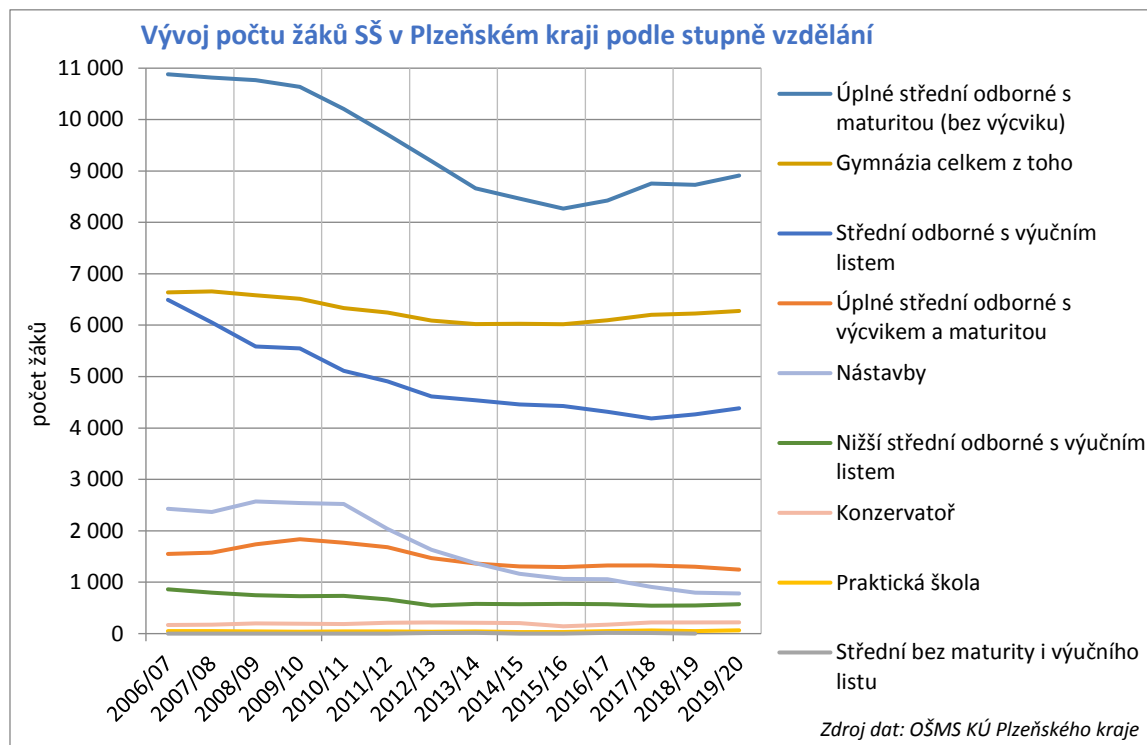
Pro prognózu trhu práce v Plzeňském kraji je dále podstatné:

- **Z aktualizované demografické projekce ČSÚ podle krajů (11/2019) vyplývají některé významné trendy změn věkové struktury obyvatelstva v Plzeňském kraji:**
 - dlouhodobě mírný pokles počtu narozených,
 - stagnace počtu obyvatel ve věku počátečního vzdělávání,
 - pokles počtu a stárnutí produktivní složky obyvatel,
 - stárnutí populace.
- Výrazný propad skupiny osob středoškolského vzdělávání (15-19 let) z předcházejícího období vystřídá podle projekce nárůst (do roku 2030).
- Ve věkové skupině vysokoškolského vzdělávání (20-24 let) dojde podle projekce do roku 2030 také ke zvýšení podílu na obyvatelstvu kraje.

- Pokles obyvatel v produktivním věku v období 2020-2030 se bude týkat především skupin mezi 25 a 44 lety, mírný pokles zaznamená rovněž populace v předdůchodovém věku 55-64 let.

Shrnutí poznatků o vzdělávání v Plzeňském kraji

S ohledem na očekávané dopady na trh práce je potřeba zdůraznit zejména následující zjištění o vzdělanosti obyvatel a vzdělávání v Plzeňském kraji:

- Síť středních škol v Plzeňském kraji ve školním roce 2019/20 tvoří 55 SŠ, z toho 43 zřizovaných krajem, 9 soukromých a 3 církevní.
- Pokles počtů žáků SŠ v kraji mezi roky 2006/07 a 2015/16 byl výrazný (celkem -24 %), i když se lišil podle typu středoškolského studia; kromě nástaveb zaznamenalo největší pokles střední odborné vzdělání s výučním listem a nižší střední odborné vzdělání s výučním listem (-36 %, resp. -37 %).
- Růst počtu žáků SŠ v kraji po roce 2015/16 je sice dosud velmi pomalý, ale ve srovnání s jinými kraji se počty žáků SŠ i většiny dílčích skupin vyvíjely v letech 2011/12–2019/20 lépe.
- Z hlediska oborového členění se ve stejném období v kraji nejhůře vyvíjely počty žáků ve skupinách oborů Stavebnictví (obory s výučním listem i s maturitou), Osobní a provozní služby (obory s výučním listem) a Ostatní technické obory (maturitní obory).
- Ze srovnání počtů žáků nastupujících do 1. ročníků SŠ a počtu absolventů s ohledem na délku studia vyplývá, že v průběhu studia počty žáků klesají nezanedbatelným způsobem, i když část z nich nastupuje ke studiu znovu do 1. ročníků. Zvýšení podílu těchto ztrát u oborů s maturitní zkouškou ve školním roce 2010/11 souviselo se zavedením státní maturity.
- Další nárůst ztrát během studia u nástaveb končících po roce 2014 a zejm. u středního odborného vzdělání s výučním listem končícího od roku 2017 ukazuje na předčasné ukončení studia z důvodu akutního nedostatku pracovních sil a zlepšujících se podmínek i pro zaměstnance bez dokončeného odborného vzdělávání.

- Zároveň se zřejmě také zvyšuje počet absolventů ZŠ, kteří vůbec nesměřují na SŠ, ale do zaměstnání. To podporuje již dříve zjištěný trend růstu podílu obyvatel v mladším produktivním věku s nedokončenou SŠ.
- V období 2011/12–2018/19 se v Plzeňském kraji nejhůře vyvíjely počty absolventů Stavebnictví (obory s výučním listem i s maturitou), Osobní a provozní služby (obory s výučním listem), Elektrotechnika a ICT a Ostatní technické obory (maturitní obory).
- **Nabídku VŠ studia v Plzeňském kraji zajišťují Západočeská univerzita v Plzni, Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Plzni a pobočka soukromé Metropolitní univerzity, o.p.s.**
- **Vývoj počtu studentů VŠ byl od roku 2010 ovlivněn nejen demografickým vývojem, ale do roku 2015 také restrikcí MŠMT z hlediska podílu žáků přijímaných na VŠ na populaci příslušného věku.**
- **Dalšími příčinami poklesu počtu studentů VŠ v kraji je výrazné snížení počtu studentů z jiných krajů po roce 2009/10 a rostoucí podíl studentů odcházející na VŠ mimo kraj.**
- **Plzeňský kraj patří mezi 4 kraje s nejnižším podílem studentů VŠ podle bydliště na populaci ve věku 20-24 let a okres Tachov je v meziokresním srovnání z tohoto hlediska nejhorší v ČR.**
- **Počet studujících všech VŠ v Plzeňském kraji se mezi roky 2009/10 a 2017/18 snížil o 35 %, z toho na ZČU o 40 %.**
- **Pozitivem je snížení tempa poklesu počtu studujících VŠ v kraji v posledním roce způsobený růstem počtu nově zapsaných.**
- Počet absolventů VŠ v Plzeňském kraji klesl mezi roky 2011/12 a 2017/18 o 37 %, čímž bylo dosaženo minimálního počtu za celé sledované období 2006/07–2017/18.
- Z hlediska oborové struktury studujících podle místa studia má Plzeňský kraj vyšší podíl na ČR zejm. v některých skupinách technických, zdravotnických a uměleckých oborů, ale i v některých společenských vědách či právu.
- Růst podílu obyvatel s VŠ, který se odehrává v mladším produktivním věku, je způsoben zejm. růstem počtu žen s vysokoškolským vzděláním, přesto se pozice Plzeňského kraje z hlediska celkového podílu obyvatel s VŠ v rámci ČR zhoršuje.
- Podíl cizinců ve školách roste intenzivněji než v rámci ČR.
- Učitelé v Plzeňském kraji patřili mezi nejstarší v ČR. Týká se to především učitelů 1. stupně, učitelů dějepisu a českého jazyka (ZŠ i SŠ). Učitelé odborných předmětů SŠ skupin Strojírenství a strojírenská výroba a Zemědělství a lesnictví jsou nejstaršími v ČR.

Shrnutí poznatků o ekonomické výkonnosti Plzeňského kraje

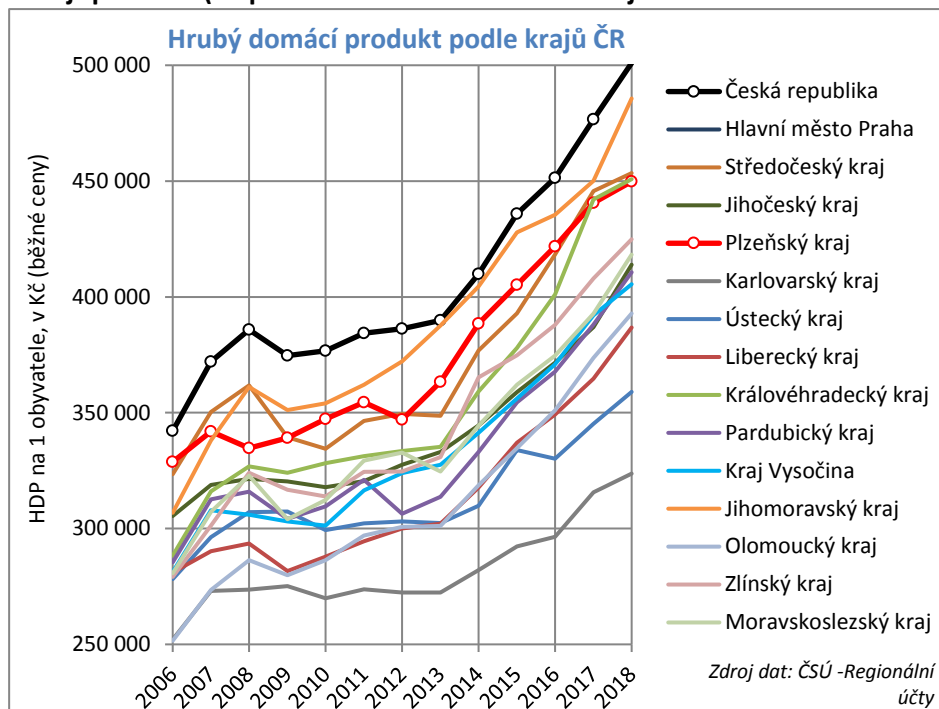
Z hlediska ekonomické situace je pro Plzeňský kraj podstatné:

- **Ekonomická výkonnost (HDP/obyv.) dlouhodobě v kraji jedna z nejvyšších v rámci mezikrajského srovnání**
- **Hodnota regionálního HDP přepočtená na 1 obyvatele v roce 2018 činila v kraji 450 tis. Kč (5. místo po Praze, Středočeském, Jihomoravském a Královéhradeckém kraji).**

- Přesto růst HDP v kraji přibrzdil (za poslední období 2016-2018 nejnižší nárůst HDP mezi kraji).

- V posledních dvou letech (2017-2018) klesá také podíl kraje na HDP ČR (z 5,2 % v roce 2014 na 4,9 % v roce 2018).

- Od roku 2012 rostla intenzivně také produktivita práce (HPH na 1 zaměstnance), což vedlo k posunu kraje podle tohoto

ukazatele z 10. na 5. místo v mezikrajském srovnání v roce 2018.

Strukturu ekonomické základny v Plzeňském kraji charakterizují následující poznatky:

- Podíl odvětví Zemědělství, lesnictví a rybářství na hrubé přidané hodnotě (HPH) v kraji se pohybuje dlouhodobě nad průměrem ČR, relativně stabilně kolem 3,2 % HPH kraje.
- **Ekonomická prosperita kraje je spjata především se zpracovatelským průmyslem, který má přibližně třetinový podíl na HPH (hrubé přidané hodnotě) a zaměstnanosti kraje (v posledních 3 letech však podíl mírně klesá u obou ukazatelů).**
- V souvislosti s ekonomickou krizí poklesl význam stavebnictví na HPH kraje (ze 7,3 % v roce 2008 na 5,3 % v roce 2017).
- Po dlouhodobě sestupné tendenci podílu terciéru v kraji na HPH, který je trvale pod průměrem ČR (v roce 2014 pouze 50 % na HPH oproti 60 % v ČR), dochází k mírnému nárůstu významu terciéru v roce 2018 na 52,9 %.
- Pokles podílu na HPH v kraji zaznamenala během posledních let téměř všechna odvětví terciéru, pouze agregovaná skupina Obchod, doprava, ubytování a pohostinství a odvětví Informační a komunikační činnosti vykázala za poslední období mírný nárůst podílu.
- V rámci mezikrajského srovnávání se dlouhodobě udržuje na dobré pozici z hlediska podílu odvětví v kraji odvětví Profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti (3. místo) a odvětví Peněžnictví a pojišťovnictví (5. místo v mezikrajském srovnání).

Vyhodnocení investiční aktivity Plzeňského kraje:

- Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) klesala od roku 2006, kdy kraj dosáhl největší objem investic v historii s hodnotou 60,7 mld., až do roku 2014.
- V roce 2015 došlo k oživení růstu investiční aktivity (o rok později než celá ČR), přesto se kraj řadí na 9. místo v mezikrajském srovnávání ukazatele THFK na 1 obyvatele v roce 2017.

- Kraj trvale ztrácí pozici také z hlediska míry investic (podíl THFK na HDP kraje), když od roku 2014 se pohybuje na posledních dvou příčkách v mezikrajském srovnávání (s hodnotou 18,9 % v roce 2017).
- Z pohledu přímých zahraničních investic je současná situace Plzeňského kraje uspokojivá, neboť podle ČNB bylo v kraji v roce 2018 lokalizováno přes 94,7 mld. Kč, což v přepočtu na obyvatele znamená posun z 8. místa v roce 2007 na 5. příčku v roce 2018 v mezikrajském srovnávání.

Shrnutí poznatků o trhu práce v Plzeňském kraji

Pro trh práce v Plzeňském kraji z hlediska ekonomické aktivity je podstatné:

- **Počet pracovních sil v kraji neustále roste a v roce 2018 činil 297,5 tis. osob** (4. nejrychlejší relativní růst pracovních sil v období 2007–2017 po Praze, Středočeském a Jihomoravském kraji).
- V kraji stoupá míra ekonomické aktivity (59,0 % v roce 2007 a 60,8 % v roce 2019, tj. o 0,4 p.b. nad průměrem ČR).
- Stoupá podíl vysokoškolsky vzdělaných osob na zaměstnaných v kraji, stále však nedosahuje průměru ČR (-3,8 p.b.).
- Růst podílu osob nejvýše se základním vzděláním na zaměstnaných je v posledních letech v kraji ve srovnání s celou ČR vyšší (+0,5 p.b. v roce 2018).
- V kraji roste míra zaměstnanosti ve věkové kategorii 15 až 29 let zřejmě díky zaměstnávání většího počtu studentů, ale pravděpodobně také v důsledku rostoucího počtu osob, které nedokončí své odborné vzdělání.
- Zvyšuje se míra zaměstnanosti ve věkové kategorii nad 60 let, což kromě prodlužování věku odchodu do důchodu zřejmě souvisí i se zaměstnáváním většího počtu důchodců, jako reakce na prohlubující se nedostatek pracovních sil na trhu práce v kraji.

Z hlediska odvětvové struktury zaměstnanosti jsou v Plzeňském kraji důležité následující tendence:

- **V odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství dochází dlouhodobě k poklesu počtu i podílu zaměstnaných (9,7 tis. osob v roce 2018, tj. 3,3 %).**
- **Ve zpracovatelském průmyslu docházelo k trvalému růstu absolutního počtu zaměstnaných, podíl na celkové zaměstnanosti se však v posledních letech postupně snižuje (94,3 tis. osob v roce 2018, tj. 32,2 %).**
- **V terciéru došlo k výraznému nárůstu počtu i podílu zaměstnaných (157 tis. osob v roce 2018, tj. 53,7 %), zejm. v odvětvích Doprava a skladování, Vzdělávání a Informační a komunikační činnosti.**
- **Nejpočetnější skupinou z hlediska klasifikace zaměstnání dle CZ-ISCO byly v Plzeňském kraji v roce 2018 hlavní třídy zaměstnání:**
 - **Obsluha strojů a zařízení, montéři (54,8 tis., 19 %).**
 - **Techničtí a odborní pracovníci (51,2 tis., 18 %),**
 - **Řemeslníci a opraváři (49,8 tis. zaměstnaných, tj. 17 % z celkově zaměstnaných).**
- Na základě informací o struktuře ekonomické základny Plzeňského kraje lze konstatovat, že existují značné rozdíly zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích podle velikosti podniků.

Z hlediska mzdové atraktivity lze pro Plzeňský kraj shrnout:

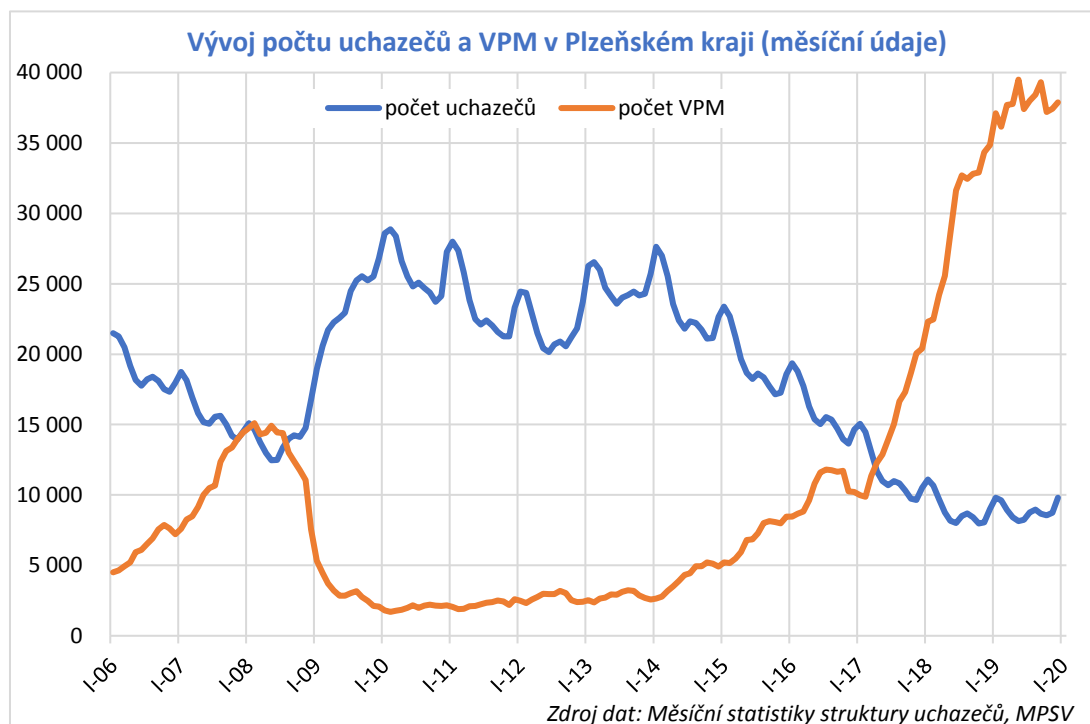
- **V roce 2019 bylo dosaženo historické maximum průměrné hrubé měsíční mzdy v kraji, která činila 35 208 Kč (4. nejvyšší mzda po Praze, Středočeském a Jihomoravském kraji).**

- Nejvyšší průměrná hrubá měsíční mzda podle CZ-NACE byla v Plzeňském kraji v roce 2018 dosažena v odvětví Informační a komunikační činnosti (46,6 tis. Kč), v odvětví Peněžnictví a pojišťovnictví (42,7 tis. Kč) a v odvětví Výroba a rozvod elektřiny a plynu (41,7 tis. Kč).
- Dlouhodobě nadprůměrné hodnoty průměrné hrubé měsíční mzdy v kraji ve srovnání s ČR i s ostatními kraji jsou dosahovány v odvětvích:
 - Zemědělství, lesnictví a rybářství (107 % hodnoty ČR v roce 2018),
 - Zdravotní a sociální péče (107 % hodnoty ČR),
 - Zpracovatelský průmysl (104 % hodnoty ČR),
 - Stavebnictví (103 % hodnoty ČR).
- Vyšší průměrné mzdy v Plzeňském kraji v těchto vyjmenovaných odvětvích a profesních skupinách zřejmě souvisí s nedostatkem pracovních sil v těchto oborech a rovněž s blízkostí Bavorska jako konkurenta.

Tématu cizinců na trhu práce je nutné věnovat velkou pozornost na centrální úrovni z hlediska relevantnosti dat i ve vztahu k bydlícím cizincům a problematice personálních agentur. Pro Plzeňský kraj lze shrnout:

- **V kraji došlo v posledních letech k intenzivnímu nárůstu počtu pracovních vztahů cizinců (58 tis. evidovaných ÚP k 31.12.2019), což je více než trojnásobek v porovnání se situací před rokem 2008).**
- Kolem 66 % evidovaných cizinců tvoří cizinci z EU, EHP a Švýcarska.
- Největší podíl tvoří cizinci s nejvýše základním vzděláním (56 % cizinců evidovaných ÚP) či středoškolským vzděláním bez maturity (26 %).
- **Největší podíl cizinců pracuje ve Zpracovatelském průmyslu (50 % cizinců evidovaných ÚP), dále pak v Administrativních a podpůrných činnostech (vč. personálních agentur) a ve Stavebnictví a v dopravě a skladování.**
- Z hlediska profesí pracuje 44 % cizinců ve třídě zaměstnání Obsluha strojů a zařízení, montéři, přes 33 % ve třídě Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci a 10 % ve třídě Řemeslníci a opraváři.

Z hlediska nezaměstnanosti a volných pracovních míst jsou v Plzeňském kraji nejdůležitější tyto trendy:

- Po dosažení nízké nezaměstnanosti v kraji v roce 2008 (12,4 tis. uchazečů, tj. 3,3% průměrný roční podíl nezaměstnaných na věkové skupině 15-64 let) došlo vlivem globální ekonomické krize k téměř dvojnásobnému navýšení nezaměstnanosti (28,9 tis, tj. 6,3 %) v roce 2010.
- Od roku 2014 podíl nezaměstnaných klesá a v roce 2019 činil roční průměr 2,1 %, což je 3. nejnížší hodnota v ČR (po Praze a Pardubickém kraji).
- Aktuálně (k 30.9.2020) byl evidován počet nezaměstnaných v kraji 13 tis. osob a téměř 26 volných pracovních míst. Podíl nezaměstnaných činil 3,2 % (6. nejnížší podíl nezaměstnaných v rámci mezikrajského srovnání)
- K 31.12.2019 bylo na ÚP Plzeňského kraje evidováno celkem 9,8 tis. uchazečů o zaměstnání a 37,9 tis. volných pracovních míst (VPM), tj. na 1 VPM připadalo 0,26 uchazeče o zaměstnání.
- Plzeňský kraj se podle počtu uchazečů na 1 VPM (roční průměry) v roce 2019 umístil na 1. místě (0,24). Oproti průměru ČR je hodnota v kraji 2,6krát nižší.
- Nejvíce vzrostl počet VPM s požadavky na základní vzdělání (84 % veškerých VPM v kraji).
- Největší relativní nárůst poptávky po VPM v období 2014-2019 v kraji zaznamenaly a zároveň nejpočetnějšími skupinami VPM podle hlavních tříd zaměstnání v roce 2019 jsou:
 - Obsluha strojů a zařízení, montéři (23 tis. VPM, tj. 61 % všech VPM v kraji),
 - Řemeslníci a opraváři (6,1 tis. VPM, tj. 16 % všech VPM v kraji),
 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (4 tis. VPM, tj. 11 % všech VPM v kraji).
- Nejpoptávanějšími hlavními třídami zaměstnání z hlediska porovnání nabídky a poptávky evidované na Úřadu práce v Plzeňském kraji z dlouhodobého hlediska jsou Obsluha strojů a zařízení (0,1 uchazeče na 1 VPM v roce 2019) a Řemeslníci a opraváři (0,1 uchazeče v roce 2019).

Kombinací různých datových zdrojů se podařilo doložit, že v Plzeňském kraji rostl počet pracovních míst v době ekonomického růstu v letech 2013–2017 zřejmě rychleji, než vyplývá z dat ČSÚ (VŠPS). Zdrojem tohoto růstu byl pokles počtu nezaměstnaných, ale zejm. růst počtu zaměstnaných cizinců.

Shrnutí poznatků o nejvýznamnějších zaměstnavatelích v Plzeňském kraji

Poznatky o zaměstnavatelích v Plzeňském kraji lze shrnout v následujících bodech:

- Skupinu 20 nejvýznamnějších zaměstnavatelů na celokrajské úrovni tvoří organizace od 500 do 5 000 zaměstnanců a většina z nich má sídlo v okrese Plzeň-město (15).
- Většina z nejvýznamnějších zaměstnavatelů působí ve zpracovatelském průmyslu (13).
- Mezi nejvýznamnějšími zaměstnavateli kraje převažují soukromé nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou (14 z 20).
- V okresech Domažlice, Plzeň-sever a Rokycany se žádný z 20 nejvýznamnějších zaměstnavatelů nenachází; 5 největších zaměstnavatelů v těchto okresech se nachází ve velikostních skupinách mezi 150 a 1 000 zaměstnanci.

Shrnutí rozvojových záměrů v Plzeňském kraji

Zjištěné rozvojové záměry (s přímým dopadem na zaměstnanost) v podnikatelské infrastruktuře v Plzeňském kraji lze charakterizovat takto:

- Bylo identifikováno 8 významných chystaných investičních záměrů s lokalizací v Plzeňském kraji s přímým dopadem na zaměstnanost v kraji. Tyto záměry se soustřeďují zejména do okresu Tachov a Plzeň-město.
- V případě realizace všech těchto záměrů by vznikla potřeba 2,1 tis. nových zaměstnanců, avšak s výhledem na následující 3 roky.

- Většina investičních záměrů v Plzeňském kraji (5 z 8 záměrů) je připravováno v oblasti Zpracovatelského průmyslu. Převažuje zejména odvětví Výroba strojů a zařízení a Výroba pryžových a plastových výrobků.
- Investice se také plánují v odvětví Skladování a vedlejší činnosti v dopravě a dva záměry v odvětví Výzkum a vývoj.
- Největší poptávka v rámci realizace těchto záměrů bude po Pracovnících v elektronice a elektrotechnice a Specialistů ve vědě a technice.
- Během aktualizace Profilu nebyly i přes problémy na trhu práce v souvislosti s koronavirovou krizí identifikovány žádné záměry v podnikatelské infrastruktuře s přímým dopadem na zaměstnanost v kraji útlumového charakteru. Možná je to způsobeno stávající státní podporou a úlevami pro firmy a zaměstnance v době koronakrize (Antivirus, aj..) a skutečný útlum firem se projeví až po skončení těchto podpůrných opatření.

Dále byly identifikovány rozvojové záměry s nepřímým dopadem na zaměstnanost (vznik průmyslové zóny či technologického parku):

- V Plzeňském kraji je celkem 9 záměrů, nejčastěji jsou lokalizovány v okrese Plzeň-město, Klatovy a Tachov.
- Tyto záměry jsou nejčastěji v odvětví zpracovatelského průmyslu a v odvětví dopravy a skladování.
- Mezi nejvýznamnějšími průmyslovými developery v Plzeňském kraji patří Panattoni, CTP Invest, Accolade a WGP.